

V I Lenin

Hur bör tävlan organiseras?

Borgerliga skribenter har skrivit och skriver alltjämt hela berg av papper fulla med lovsånger över konkurrensen, den privata företagsamheten och andra förträffliga dygder och behag hos kapitalisterna och det kapitalistiska systemet. Socialisterna har beskyllts för att de inte vill förstå dessa dygders betydelse och inte vill räkna med "den mänskliga naturen". Men i själva verket har kapitalismen för länge sedan ersatt den självständiga varuproduktionen i liten skala – under vilken konkurrensen i något så här *bred* omfattning kunde uppamma företagsamhet, energi och djärvt initiativ – med fabriksproduktion i stor och mycket stor skala, med aktiebolag, syndikat och andra monopol. Under en *sådan* kapitalism innebär konkurrensen ett oerhört brutalt undertryckande av företagsamheten, energin och det djärva initiativet hos befolkningens *massa*, dess oerhörda flertal, nittionio hundra delar av den arbetande befolkningen, den innebär även att tävlan ersätts med finansskojeri, nepotism och krypande inställsamhet mot dem som står högre på den sociala rangskalan.

Socialismen förkväver inte alls tävlan utan skapar tvärtom för första gången möjlighet att tillämpa den i verkligt *bred* skala, i verklig *massomfattning*, att verkligen dra in det arbetande folkets flertal på ett verksamhetsfält, där det kan göra sig gällande och utveckla sina färdigheter, där det kan visa upp de talanger, på vilka folket är så oerhört rikt och vilka kapitalismen i tusental och miljoner förtrampat, undertryckt och förkvävt.

Idag, då en socialistisk regering innehar makten, är det vår uppgift att organisera tävlan.

Bourgeoisins svansviftare och snyltgäster har utmålat socialismen som ett enformigt, slentrianmässigt, monotont, grått kasernsystem. Penningpåsens lakejer, utsugarnas drängar – herrar borgerliga intellektuella – har "skrämt" folket med socialismen, folket som just under kapitalismen är dömt till det straffarbete och det kasernliv, som det oerhört tunga, enformiga arbetet innebär, ett liv på svältgränsen, i betungande armod. Det första steget till att befria de arbetande människorna från detta straffarbete är att konfiskera godsägarjorden, införa arbetarkontroll och nationalisera bankerna. De nästa stegen blir att nationalisera fabriker och verkstäderna, att organisera hela befolkningen i obligatoriska konsumtionsföreningar, vilka samtidigt är föreningar för avsättning av produkter, samt att införa statsmonopol på handeln med spannmål och andra nödvändighetsvaror.

Först nu skapas det i bred, verkligt massomfattande skala möjlighet att utveckla företagsamhet, tävlan och djärvt initiativ. Varje fabrik, där kapitalisten jagats bort eller åtminstone tyglats genom en verklig arbetarkontroll, varje by, där man rökt ut godsägaren-utsugaren och tagit hans jord, har nu och först nu blivit en plats, där den arbetande människan kan uppenbara sina talanger, kan räta på ryggen en smula, resa sig och känna sig som människa. För första gången efter sekellångt arbete för andra, efter tvångsarbete för utsugarna, har hon nu fått möjlighet *att arbeta för egen räkning* och därtill med stöd av den moderna teknikens och kulturens alla rön.

Naturligtvis kan tvångsarbetets avlösande av arbetet för egen räkning – den största företeelsen i sitt slag i mänsklighetens historia – inte försiggå utan slitningar, svårigheter och konflikter, utan att våld tillgrips mot de oförbätterliga parasiterna och deras anhang. I detta avseende hyser ingen enda arbetare några illusioner: arbetarna och fattigbönderna, som härdats genom ändlösa år av straffarbete för utsugarna, genom det hån och de smädelse utan mått, med vilka utsugarna överöst dem, genom den svåra nöd de varit tvungna att lida, vet att det krävs tid för att krossa utsugarnas motstånd. Arbetarna och bönderna är inte alls smittade av de sentimentala illusioner, som utmärker herrar intellektuella, hela det patrask på Novaja Zjizn etc, vilka "skrek" sig hesa mot kapitalisterna, "gestikulerade" mot dem, "dundrade" mot dem för att

sedan börja yla och bete sig som pryglade hundvalpar, då det blev fråga om *handling*, om att utföra hotelserna, att i praktiken *störta* kapitalisterna.

Det stora verket att ersätta tvångsarbetet med arbetet för egen räkning, ett arbete som planmässigt är organiserat i gigantisk allstatlig (i viss mån också i internationell, i världsomfattande) skala, kräver också – förutom ”militära” åtgärder för att undertrycka utsugarnas motstånd – väldiga *organisatoriska*, planerade ansträngningar från proletarietets och fattigböndernas sida. Den organisatoriska uppgiften sammanflätas till ett ouplösligt helt med uppgiften att med militära medel skoningslöst undertrycka gårdagens slavägare (kapitalisterna) och deras lakejkoppel – herrar borgerliga intellektuella. Vi har alltid varit organisatörer och chefer, vi har kommenderat – så talar och tänker gårdagens slavägare och deras hantlangare bland de intellektuella – och det vill vi fortsätta med, vi kommer inte att lyssna till ”det simpla folket”, arbetarna och bönderna, vi kommer inte att underkasta oss dem, vi kommer att förvandla vårt vetande till ett redskap för att försvara penningpåsens privilegier och kapitalets herravälde över folket.

Så talar, tänker och handlar borgarna och de borgerliga intellektuella. Ur *egoistisk* synpunkt är deras beteende begripligt: för de feodala godsägarnas tallrikslickare och snyltgäster, för prästerna, skrivarna och ämbetsmännen av den typ som Gogol skildrat, för de ”intellektuella” som hatade Belinskij, var det likaledes ”svårt” att skiljas från livegenskapen. Men utsugarnas och deras intellektuella tjänstehjons sak är hopplös. Arbetarna och bönderna håller på att bryta deras motstånd – tyvärr ännu inte tillräckligt fast, beslutsamt och skoningslöst – *och de kommer att krossa det*.

”De” tror att ”det simpla folket”, de ”enkla” arbetarna och fattigbönderna inte skall gå iland med den stora, verkligt heroiska – i detta ords världshistoriska betydelse – organisatoriska uppgift som den socialistiska revolutionen lagt på de arbetande massornas skuldror. ”Utan oss kommer de ingen vart”, tröstar sig de intellektuella, som är vana att tjäna kapitalisterna och den kapitalistiska staten. Deras fräcka beräkning kommer inte att slå in: det finns redan nu bildade personer, som går över till folkets sida, till de arbetande massorna, och hjälper till att bryta ned motståndet från kapitalets drängar. Och bland bönderna och inom arbetarklassen finns det många organisatoriska talanger, och dessa talanger börjar just komma till medvetande om sig själva, de börjar vakna och känna sig dragna till det levande, skapande, väldiga arbetet, börjar självständigt gripa sig an med att bygga upp det socialistiska samhället.

En av de viktigaste uppgifterna, om inte den allra viktigaste för närvarande, är att i så bred omfattning som möjligt utveckla detta självständiga initiativ från arbetarnas och överhuvudtaget alla arbetandes och utsugnas sida beträffande skapande *organisatoriskt* arbete. Man måste till varje pris övervinna den gamla, *absurda*, barbariska, nedriga och avskyvärda fördomen, att endast de s k högre klasserna, endast de rika eller de som genomgått de rika klassernas skola skulle vara i stånd att styra staten, att leda det socialistiska samhällets organisatoriska uppbyggnad.

Det är en fördom. Den hålls vid liv genom ruten slentrian, förbenade åsikter, slavvanor och ännu mer genom den smutsiga egoismen hos kapitalisterna, som är intresserade av att regera medan de plundrar och att plundra medan de regerar. Nej. Inte för ett ögonblick glömmer arbetarna att de behöver vetandets styrka. Den ovanliga bildningstörst som arbetarna uppvisar, och det just nu, bevisar att det i denna fråga inte råder och inte kan råda några villfarelser bland proletarietet. Men *organisatoriskt* arbete är något, som också den *enkle* arbetaren och bonden, som kan läsa och skriva och besitter människokänedom och praktisk erfarenhet, kan bemästra. Bland ”det simpla folket”, om vilket de borgerliga intellektuella talar så överlägset och föraktfullt, finns det sådana människor i *massor*. Arbetarklassen och bönderna utgör en ännu orörd och mycket rik källa till sådana talanger.

Arbetarna och bönderna är ännu ”skygga”, de har ännu inte riktigt hunnit fatta att det är *de* som nu är den *härskande* klassen, de är ännu inte beslutsamma nog. Omvälvningen har inte *med en gång* kunnat framkalla dessa egenskaper hos miljoner och åter miljoner människor, som hela sitt liv av svält och nöd tvingats att arbeta under piskan. Men just däri ligger styrkan, livskraften, oövervinnligheten hos Oktoberrevolutionen 1917, att den *väcker* dessa egenskaper till liv, bryter ned alla gamla hinder, spränger de murkna bojorna och för de arbetande människorna in på vägen till *självständigt* skapande av ett nytt liv.

Registrering och kontroll – det är den *viktigaste* ekonomiska uppgiften för varje arbetar-, soldat- och bondedeputerades sovjet, för varje konsumtionsförening, varje försörjningsförening eller försörjningskommitté, varje fabriks- och verkstadskommitté, varje organ för arbetarkontroll överhuvudtaget.

Kampen mot den gamla vanan att betrakta arbetsmättet och produktionsmedlen ur den ofria människans synpunkt – att så mycket som möjligt klara sig undan en börda, att riva åt sig åtminstone något från *bourgeoisin* – denna kamp är nödvändig. Denna kamp har de avancerade, medvetna arbetarna redan börjat, då de bestämt tillbakavisar de nykomlingar i fabriker, som särskilt talrikt strömmade till under kriget och som nu skulle vilja förhålla sig till *folkets* fabrik, den fabrik som blivit folkets egendom, på samma sätt som tidigare, då de endast hade en tanke – ”att roffa åt sig så mycket som möjligt och sedan ge sig iväg”. Alla medvetna, ärliga, tänkande element bland bönderna och de arbetande massorna kommer att i denna kamp ställa sig på de avancerade arbetarnas sida.

Registrering och kontroll, *förutsatt* att de utförs av arbetar-, soldat- och bondedeputerades sovjeter såsom den högsta statsmakten, eller på anvisning, på bemyndigande av *denna* makt – allmän, allomfattande registrering och kontroll överallt, registrering och kontroll över arbetsmängden och produkternas fördelning – detta är *innebörden* i den socialistiska omdaning, sedan proletariatets politiska makt upprättats och säkerställt.

Den registrering och den kontroll, som är nödvändiga för övergången till socialism, kan endast vara massornas verk. Endast ett frivilligt och samvetsgrant, med revolutionär entusiasm utfört gemensamt arbete av arbetar- och bondemassorna vid registreringen och kontrollen av *de rika*, av *skojarna*, *parasiterna* och *ligisterna* kan besegra dessa kvarlevor från det förbannade kapitalistiska samhället, detta mänsklighetens avskum, dessa hopplöst förruttnade och förtvinade element, denna smitta, denna pest, denna varböld, som kapitalismen lämnat i arv åt socialismen.

Arbetare och bönder, arbetande och utsugna! Jorden, bankerna, fabriker och verkstäderna har blivit hela folkets egendom! Ta *själva itu* med registrering och kontroll av produktionen och produktfördelningen – detta och *endast* detta är vägen till seger för socialismen, är borgen för dess seger, borgen för seger över varje utsugning, över all nöd och allt elände! Ty i Ryssland finns tillräckligt med spannmål, järn, timmer, ull, bomull och lin för alla, om man bara riktigt fördelar arbetet och produkterna, om man bara upprättar en hela folket omfattande *affärsmässig*, *praktisk* kontroll över denna fördelning, om man bara besegrar folkets fiende, de rika och deras tallriksslickare, *inte bara* i politiken utan också *i det dagliga ekonomiska livet* och sedan besegrar också skojarna, parasiterna och ligisterna.

Ingen skonsamhet mot dessa folkets fiender, dessa socialismens fiender, dessa det arbetande folkets fiender. Krig på liv och död mot de rika och deras tallriksslickare, de borgerliga intellektuella, krig mot skojarna, parasiterna och ligisterna. De ena såväl som de andra, de förra såväl som de senare är köttsliga bröder, barn av kapitalismen, söner av det aristokratiska och det borgerliga samhället, ett samhälle där en liten klick utplundrade folket och hånade det, ett samhälle där nöd och elände drev tusen sinom tusen människor att bli ligister, mutkolvar och skojare och att förgäta alla mänskliga drag, ett samhälle där det oundvikligen hos de

arbetande utbildades en strävan att slippa undan utsugningen även om det skedde genom bedrägeri, att krångla sig ifrån, åtminstone för ett ögonblick rädda sig undan det motbudande arbetet, att på vilket sätt som helst, med vilka medel som helst skaffa sig ett stycke bröd för att inte svälta, för att inte med sin familj behöva känna hungern.

De rika och skojarna – det är två sidor av en och samma sak, de två huvudkategorierna av de *parasiter*, som kapitalismen uppammat, de är socialismens huvudfiender. Dessa fiender måste hela befolkningen hålla ett särskilt skarpt öga på, med dem måste man skoningslöst göra upp räkningen så snart de det minsta bryter mot det socialistiska samhällets regler och lagar. Varje svaghet, varje vacklan, varje sentimentalitet i detta avseende skulle vara den största förbrytelse mot socialismen.

För att skydda det socialistiska samhället mot dessa parasiter måste man organisera en allmän, av miljoner och åter miljoner arbetare och bönder frivilligt, energiskt och med revolutionär entusiasm understödd registrering och kontroll av arbetsmängden, av produktionen och produkternas fördelning. Men för att organisera denna registrering och kontroll, som varje ärlig, förståndig och driftig arbetare och bonde *helt kan gå i land med* och som han är helt vuxen, måste man väcka till liv arbetarnas och böndernas egna, ur deras egen mitt framspringande organisatoriska talanger och sporra dem till – samt i landsomfattande skala organisera – *tävlan* om att nå organisatoriska framgångar, måste man komma därefter att arbetarna och bönderna klart förstår skillnaden mellan den bildade människans outhärliga råd och den ”enkle” arbetarens och bondens outhärliga kontroll över den *vårdslöshet*, som är en så vanlig företeelse hos ”bildade” personer.

Denna vårdslöshet, försumlighet, oordentlighet, bristande noggrannhet, denna nervösa hast, denna böjelse att ersätta handling med diskussion och arbete med prat, böjelsen att gripa sig an med allt mellan himmel och jord och inte föra något till slut är ett drag hos ”bildade personer”, som ingalunda beror på att de skulle ha en dålig natur och än mindre på ondska, utan som har sin rot i alla deras levnadsvanor och arbetsförhållanden, i överansträngning, i det onormala avskiljandet av det intellektuella arbetet från det fysiska etc, etc.

Bland vår revolutions fel, brister och misstag spelar de fel etc en icke ringa roll, vilka framkallas av dessa beklagliga –men för närvarande ofrånkomliga – drag hos de intellektuella i våra led och av *bristen* på tillräcklig kontroll från *arbetarnas* sida över de intellektuellas *organisatoriska* arbete.

Arbetarna och bönderna är ännu ”skygga”, något som de måste befria sig ifrån och som de *otvivelaktigt* kommer att befria sig ifrån. Utan de bildades, de intellektuellas, specialisternas råd och vägledande anvisningar kan man inte klara sig. Varje något så här förnuftig arbetare och bonde inser detta mycket väl, och de intellektuella i våra led kan inte beklaga sig över brist på uppmärksamhet och kamratlig aktning från arbetarnas och böndernas sida. Men att ge råd och vägledande anvisningar är en sak, att organisera en *praktisk* registrering och kontroll är en annan. De intellektuella ger mycket ofta förträffliga råd och ledande anvisningar men visar sig löjligt, absurt, ja rentav skamligt ”handfallna” och hjälplösa, då det gäller att utföra dessa råd och anvisningar, att *praktiskt* kontrollera att ordet omsätts i handling.

Här kan man under inga förhållanden reda sig utan hjälp och *utan ledning* av de praktiska organisatorerna från ”folket”, från arbetarna och de arbetande bönderna. ”Ingen föds mästare” – denna sanning måste arbetarna och bönderna särskilt fast inpräglade i sinnet. De måste förstå att hela frågan nu gäller *praktiken*, att just det historiska ögonblick kommit, då teorin förvandlas till praktik, förlänas nytt liv genom praktiken, korrigeras av praktiken, prövas genom praktiken, då Marx’ ord särskilt besannas: ”Varje reellt steg av verklig rörelse är mera värt än ett dussin program.” Varje steg ifråga om att i praktiken verkligen tygla och begränsa de rika och skojarna, att underkasta dem en fullständig registrering och övervakning är mera

vårt än ett dussin utmärkta resonemang om socialism. Ty ”grå, kära vän, är all teori, och grönt är livets gyllene träd”.

Man måste organisera tävlan mellan praktiska organisatörer ur arbetarnas och böndernas led. Man måste bekämpa varje schablontänkande och försök att uppifrån införa likformighet, för vilket de intellektuella är så benägna. Varken schablonmässighet eller införande av likformighet uppifrån har det minsta gemensamt med den demokratiska och socialistiska centralismen. Enheten i det grundläggande, det fundamentala, det väsentliga rubbas inte utan tryggas genom *mångfald* av detaljer, av lokala särdrag, av metoderna att *behandla* saken, av *sätten* att genomföra kontrollen, av *metoderna* att utrota och oskadliggöra parasiterna (de rika och skojarna, de vårdslösa och hysteriska bland de intellektuella etc, etc).

Pariskommunen var en stor förebild ifråga om att förknippa initiativ, självständighet, rörelsefrihet och slagkraft underifrån med en frivillig, från schabloner fri centralism. Våra sovjeter är inne på samma väg. Men de är ännu ”skygga”, de har ännu inte kommit i gång, ännu inte ”åtit sig in” i sitt nya, stora, skapande arbete på att upprätta en socialistisk ordning. Sovjeterna måste djärvare och initiativkraftigare ta itu med saken. Varje ”kommun” – varje fabrik, varje by, varje konsumtionsförening, varje försörjningskommitté – måste i *tävlan* med varandra framträda som praktiska organisatörer av registreringen och kontrollen över arbetet och produktfördelningen. Programmet för denna registrering och kontroll är enkelt, klart och begripligt för envar: var och en skall ha bröd, alla skall ha ordentliga skor och bra kläder, ha en varm bostad, arbeta samvetsgrant, och ingen enda skojare (medräknat dem som skolkar från arbetet) får promenera omkring i frihet utan skall sitta i fängelse eller som straff utföra tvångsarbete av tyngsta slag, ingen enda rik, som bryter mot socialismens regler och lagar, får undgå skojarens öde, vilket med rätta måste bli den rikes öde. ”Den som inte arbetar skall heller inte äta” – det är socialismens *praktiska* bud. Detta måste genomföras i *praktiken*. Det är sådana praktiska framgångar, som våra ”kommuner” och våra organisatörer ur arbetarnas och böndernas led och ännu mer ur de intellektuellas led bör vara stolta över (de sistnämnda desto mer som de är *alltför* vana, *övermåttan* vana vid att vara stolta över sina allmänna anvisningar och resolutioner).

Tusentals former och metoder för den praktiska registreringen och kontrollen av de rika, skojarna och parasiterna måste utarbetas och prövas i praktiken av kommunerna själva, av de små cellerna i stad och på land. Variation är här garanti för livsduglighet, borgen för framgång då det gäller att uppnå det gemensamma enhetliga målet: att *rensa* Rysslands jord från allehanda skadlig ohyra, från loppor, dvs skojarna, från vägglöss, dvs de rika etc, etc. På ett håll kommer man att kasta i fängelse ett tiotal rika, ett dussin skojare, ett halvt dussin arbetare, som skolkat från arbetet (lika lymmelaktigt, som många sättare i Petrograd, särskilt i parti-tryckerierna, skolkar från arbetet). På ett annat håll sätter man dem att göra rent avträdena. På ett tredje håll förser man dem efter avtjänat straff med gula biljetter för att hela folket skall hålla ögonen på dem som *skadliga* personer tills de bättrat sig. På ett fjärde håll låter man omedelbart skjuta var tionde av dem som parasiterar. På ett femte håll tänker man ut en kombination av olika medel och uppnår exempelvis genom villkorlig frigivning snabb förbättring av de element bland de rika, de borgerliga intellektuella, skojarna och ligisterna som inte är hopplösa. Ju mångfaldigare sätten är desto bättre, desto rikare blir den allmänna erfarenheten, desto säkrare och snabbare blir socialismens framgång, desto lättare skall praktiken – ty endast praktiken kan göra det – utforma de bästa kampmetoderna och kampmedlen.

I vilken kommun, i vilket storstadskvarter, i vilken fabrik, i vilken by finns det *inga* svältande, *inga* arbetslösa, *inga* rika parasiter, *inga* skurkar från bourgeoisins lakejer, sabotörer, som kallar sig intellektuella? Var har man gjort mest för att höja arbetsproduktiviteten, för att bygga nya goda bostäder åt de fattiga, för att låta dem flytta in i de rikas bostäder, för att

regelbundet förse varje barn i de fattiga familjerna med en flaska mjölk? Det är om dessa frågor man måste utveckla tävlan mellan kommuner, byalag, konsumtions- och produktionsföreningar och dito sammanslutningar samt arbetar-, soldat- och bondedeputerades sovjet. Det är på detta arbetsområde som *de organisatoriska talangerna i praktiken* måste utmärka sig och komma fram för att ta del i den allmänna statsförvaltningen. Det finns många sådana talanger bland folket. De är bara undertryckta. Man måste hjälpa dem att utveckla sig. De *och endast de* kan med massornas stöd rädda Ryssland och rädda socialismens sak.

Undertecknat: *V Lenin*

Skrevet den 24-27 december 1917 (6-9 januari 1918)

Publicerat ffg i *Pravda* nr 17, den 20 januari 1929

V I Lenin, *Samlade skrifter*, 5:e ry uppl, b 35, s 195–205